

Stockholms
stad

Väglledning för samverkan med civilsamhället

Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Förord

Denna vägledning ska vara ett stöd för medarbetare och chefer inom stadsdelsförvaltningen som har eller avser utveckla samarbete med aktörer inom civilsamhället. Rutinen lyfter de olika samverkansformer som Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har med civilsamhället och tydliggör vilka förutsättningar och möjligheter som finns inom detta arbete.

Rutinen är en revidering av tidigare styrdokumentet ”Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning och civilsamhället” från 2017. Innehållet har uppdaterats utifrån förvaltningens nuvarande arbete med civilsamhället.

Revidering av rutinen sker senast 2027-12-31. Förvaltningen ansvarar för revideringen.

Innehåll

Förord	1
1. Inledning och mål	3
1.2 Staten och civilsamhället	4
1.2.1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	4
1.3 Stadens styrdokument	5
2. Civilsamhällsaktörer	7
2.1 Ideella föreningar	7
2.2 Trossamfund	7
2.3 Stiftelser	8
2.4 Samfälligheter och samfällighetsföreningar	8
2.5 Ekonomiska föreningar	8
3. Samverkansformer mellan civilsamhället och Enskede-Årsta- Vantörs stadsdelsförvaltning	9
3.1 Demokrativillkor	10
3.1.1 Otillåten påverkan och välfärdsbrott	10
3.2 Nätverket för civilsamhället	11
3.3 Kunskaps- och informationsutbyte	12
3.4 Föreningsbidrag	12
3.4.1 Verksamhetsstöd	12
3.4.2 Aktivitetsstöd	13
3.5 Idéburet offentligt partnerskap (IOP)	13
3.6 Uppdrag genom direktupphandling	14
3.7 Lokala överenskommelser	15
3.8 Lokaler till civilsamhället	15
4. Uppföljning	17

1. Inledning och mål

Det civila samhället är en väsentlig och viktig komponent i Stockholms stads arbete för demokrati, inkludering och social hållbarhet. Genom samverkan med föreningar, trossamfund, idéburna organisationer, stiftelser och andra aktörer inom civilsamhället får Stockholms stad tillgång till lokal kännedom, kunskap och engagemang som kompletterar den offentliga sektorn. På motsvarande sätt får det civila samhället genom samverkan och samarbeten med Stockholms stad tillgång till flera olika kompetenser.

Nya socialtjänstlagen (SoL) och omställningen till god och nära vård och omsorg (GNVO) tydliggör även civilsamhällets roll för att nå ut med lätt tillgängliga och förebyggande insatser samt spridning av information. I dessa två omställningar är invånardialoger centrala för såväl Stockholms stad som civilsamhället för att nå ut till stadens invånare.

Inom Platssamverkan lyfts civilsamhället som en av flera viktiga aktörer i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete som riktas till specifika geografiska områden. I Enskede-Årsta-Vantör pågår ett arbete med Fokus Hagsätra-Rågsved samt Platssamverkan Rågsved där civilsamhället bland annat är involverade i delmålen om att Rågsveds invånare upplever en ökad tillgång till kultur- och föreningsliv samt ökad tillit till stadsdelsförvaltningen.

Samverkan med civilsamhället betonas som positivt i stadens Vision 2040 och i andra stadsövergripande styrdokument.

Däremot har flera av stadens styrdokument relativt vaga formuleringar kring hur eller på vilka sätt samverkan praktiskt kan genomföras tillsammans med civilsamhället. Det kan därför vara värdefullt att konkretisera de lokala samverkansformerna för arbetet och samarbetet med civilsamhället.

Det finns olika möjligheter för Stockholms stad och civilsamhället att samverka. Denna vägledning syftar till att tydliggöra de olika samverkansformer som Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har med civilsamhället. Vägledningens målgrupp är främst chefer och medarbetare inom stadsdelsförvaltningen som arbetar nära civilsamhällsaktörer och dess syfte är att tydliggöra vilka förutsättningar och möjligheter som finns inom detta arbete.

Målet för arbetet med civilsamhället är:

- Ett stärkt samarbete mellan stadsdelsförvaltningen och civilsamhället i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde bidrar till ett levande, inkluderande och demokratiskt

samhälle med fler värdeskapande aktiviteter i prioriterade områden och för prioriterade målgrupper.

1.2 Staten och civilsamhället

Regeringens proposition 2009/10:55 *En politik för det civila samhället* definierar civilsamhället som ”en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans för gemensamma intressen”. Propositionen lyfter att målet med politiken ska vara att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin.

För att nå de politiska målen tydliggör propositionen att detta ska ske:

- i dialog med civilsamhällets aktörer
- genom att utveckla möjligheterna för civilsamhället att invånare får inflytande och är delaktiga
- genom att stärka civilsamhällets förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och välfärd
- genom att fördjupa och sprida kunskap om det civila samhället.

Propositionen 2009/10:55 har legat till grund för en kontinuerlig utveckling av civilsamhällspolitik. Propositionen kompletterades med regeringens skrivelse *En politik för Engagemang – långsiktighet och oberoende för civilsamhället* (Skr. 2017/18:246) som beskriver vilka åtgärder som vidtogs under mandatperioden 2014–2018 för att skapa mer långsiktiga och stabila villkor för civilsamhället. Skrivelsen utgår delvis från *Utredningen för ett stärkt civilsamhälles betänkande – Palett för ett stärkt civilsamhälle* (SOU 2016:13). Bland annat lyfter skrivelsen att kunskap om civilsamhällets betydelse behöver ökas inom offentlig sektor, hanteringen av statsbidrag behöver bli mer långsiktiga och rättssäkra samt att det behövs gemensamma och flexibla samrådsstrukturer för att gemensamt hantera samhällsproblem.

1.2.1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) är en statlig myndighet som arbetar på uppdrag av regeringen och har fokus på Sveriges ungdomspolitik och civilsamhällspolitik. MUCF:s mål för det civila samhället är att förbättra dess villkor av att vara en central del av demokratin. Detta görs bland annat genom att MUCF stöttar idéburna organisationer med utbildningar, forskning och verktyg för att kunna bedriva sina verksamheter. MUCF anordnar även ett nätverk för myndigheter/kommuner och civilsamhällsorganisationer i syfte för att främja samverkan och

dialog. Utöver det delar även MUCF ut statsbidrag till idéburna organisationer.

1.3 Stadens styrdokument

Stockholms stad har inget självständigt övergripande styrdokument gällande just civilsamhället. Däremot har staden ett flertal styrdokument som betonar vikten av samverkan med civilsamhället. Nedan presenteras exempel på skrivningar om civilsamhället i stadens styrdokument.

I stadens *Vision 2040 – Möjligheternas stad* lyfts civilsamhället som viktiga aktörer i arbetet med social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet samt innovation. Vision 2040 betonar även att det civila samhället och lokala föreningar har en central roll i demokrati och dialogarbetet genom att lyfta invånarnas röster och perspektiv. Detta lyfts även i bland annat *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* och *Miljöprogrammet 2030*.

I *kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut* för Stockholms stad finns många skrivningar om vikten av samarbete mellan staden och civilsamhälle. Samarbetet ska bland annat leda till att stärka unga i deras utveckling, stötta stadens miljö- och klimatarbete och stärka den lokala demokratin genom dialoger och forum.

Tvärsektoriell samverkan med civilsamhället, akademien och näringsliv framhävs i många av stadens styrdokument. I *Miljöprogrammet 2030* behöver staden samverka med dessa olika aktörer för att lyckas med klimat- och miljöarbetet samt nå målen för en hållbar stad. Även i *Stockholms stads program för barns rätt till kultur* är samverkan med civilsamhället en förutsättning för att fler barn ska få information om och ta del av olika kulturverksamheter inom Stockholm. Inom *Handlingsplanen för en åldersvänlig stad* lyfts att staden behöver samverka med civilsamhället för att nå ut och erbjuda stöd till äldre personer som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa.

I *Stockholms stads program för idrott, motion och friluftsliv 2024–2028* och i *Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning* framhävs civilsamhället och lokala föreningar som viktiga aktörer i främjande av fysisk aktivitet för målgruppen barn och unga samt vuxna med funktionsnedsättning.

Ett aktivt civilsamhälle är en väsentlig del av stadens trygghetsarbete enligt *Stockholms stads trygghetsprogram* då civilsamhället kan nå ut till fler invånare, öka människors deltagande i samhället och skapa fler kontaktytor för staden. Detta

lyfts även i stadens arbete med Platssamverkan, där civilsamhället är en av flera aktörer som kan bidra med lokala trygghetsskapande- och brottsförebyggande insatser. I Enskede-Årsta-Vantör finns ett pågående arbete med Platssamverkan Rågsved. Inom Platssamverkan Rågsved finns två delmål¹ för demokrati och ökat samhällsdeltagande, där civilsamhället är en part i det arbetet. Dessa två delmål är:

- Medborgarna upplever att det finns möjlighet att ta del av stadsdelens och stadens kultur och föreningsliv.
- Medborgarna i Rågsved har högt förtroende för stadsdelsförvaltningen.

¹ Delmålen för Platssamverkan Rågsved gäller för år 2025. Delmålen revideras årligen.

2. Civilsamhällsaktörer

Civilsamhället består av ett flertal aktörer som är organiserade och verkar på olika sätt. Där ingår både formaliserade organisationer och informella sammanslutningar av människor som delar gemensamma intressen och värderingar. Informella sammanslutningar utgörs bland annat av nätverk, upprop och frivilliga initiativ.

Nedan presenteras olika kategorier av formaliserade organisationer som tillhör det civila samhället. Dessa går även under begreppet idéburna organisationer.

2.1 Ideella föreningar

En ideell förening består av en grupp individer som har en gemensam vision eller idé som de vill förverkliga tillsammans. Föreningens organisation består av en styrelse med invalda representanter och medlemmar som driver verksamheten. Styrelsen väljs in av föreningens medlemmar på ett årsmöte. En ideell förening kan båda ha avlönade anställda och personer som är ideellt engagerade. Förtroendevalda kan erhålla arvode för sitt uppdrag. En ideell förening är öppen för alla, där individer som har samma intresse har möjlighet att bli medlemmar. Det föreligger inte heller några vinstintressen hos en ideell förening.

Det finns många olika former av ideella föreningar. Nedan listas några exempel:

- Studieförbund
- Idrotts- och kulturföreningar
- Fackförbund
- Brukarorganisationer
- Vägörensorganisationer
- Människorättsorganisationer
- Djurrättsorganisationer

2.2 Trossamfund

Ett trossamfund är en sammanslutning för religiös verksamhet, där individer ingår för att utöva religion i en gemenskap. Inom ett trossamfunds verksamhet ingår uppdraget om att ordna gudstjänst. Trossamfund kan registrera sig som en religiös verksamhet hos Kammarkollegiet. Registreringen ger rättslig status och kan innebära att trossamfundet kan ansöka om bland annat vigselrätt

och få statligt stöd. Ett trossamfund kan även verka utan att vara registrerad.²

2.3 Stiftelser

En stiftelse bildas av en eller fler individer som verkar för ett gemensamt ändamål. För att bilda en stiftelse krävs det någon form av egendom som till exempel pengar, fastigheter eller aktier. Till det behövs även ett gåvobrev, testamente eller annan handling som tydliggör hur stiftelsens egendom ska användas och vilka som får ta del av egendomen. En stiftelse förvaltas genom en styrelse eller en juridisk person. De flesta stiftelser ska registreras hos Länsstyrelsen.³

2.4 Samfälligheter och samfällighetsföreningar

Samfällighetsföreningar syftar till att förvalta och ta hand om gemensamma områden och anläggningar. Samfällighetsföreningars medlemmar består av fastighetsägare som har andel i samfälligheten. Medlemmarna i samfällighetsföreningen beslutar om hur samhälligheten ska skötas. Samfällighetsföreningar ska registreras hos Lantmäteriet.⁴

2.5 Ekonomiska föreningar

En ekonomisk förening driver ekonomisk verksamhet som medlemmar kan delta i och som ska främja medlemmarnas ekonomiska intressen. För att bli medlem i en ekonomisk förening behöver varje medlem betala en insats till föreningen. Medlemmar deltar i en ekonomisk förening som konsumenter, förbrukare och leverantörer eller genom att nyttja föreningens tjänster. Exempel på ekonomiska föreningar är bostadsrättsföreningar och konsumentkooperativ såsom Coop (dagligvaruhandel). Ekonomiska föreningar ska registreras hos Bolagsverket.⁵

² Lagen (1998:1591) om trossamfund.

³ Skatteverket. *Bilda en stiftelse*. [Bilda en stiftelse | Skatteverket](#) [Hämtat 2025-06-02].

⁴ Lantmäteriet. *Samfällighetsförening*. [Samfällighetsförening | Lantmäteriet](#) [Hämtat 2025-06-02].

⁵ Bolagsverket. *Vad är en ekonomisk förening? Vad är en ekonomisk förening? – Bolagsverket* [Hämtat 2025-06-12].

3. Samverkansformer mellan civilsamhället och Enskede-Årsta- Vantörs stadsdelsförvaltning

I Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde finns det många aktörer inom civilsamhället. Det finns en mångfald av idrotts- och kulturföreningar, trossamfund och andra idéburna organisationer. Det innebär även att en del av stadsdelsområdets invånare är medlemmar och aktiva i det civila samhället. Civilsamhällsaktörers mångfald och storlek varierar i stadsdelsområdet, där vissa stadsdelar har ett starkt civilsamhälle medan andra stadsdelar har relativt få aktiva föreningar.

Det finns olika samverkansformer mellan det civila samhället och Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning. Vilken samverkansform som används beror på behovsbild, uppdrag och möjlighet. Ibland samarbetar förvaltningen med civilsamhällsaktörer som även samverkar med andra stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar. Detta förutsätter ett gott samarbete mellan stadsdelsförvaltningarna/fackförvaltningarna och civilsamhällsaktörerna.

Nedan listas befintliga samverkansformer som används idag inom förvaltningen:

- Nätverket för civilsamhället
- Kunskaps- och informationsutbyte
- Föreningsbidrag
- Idéburet offentligt partnerskap (IOP)
- Uppdrag genom direktupphandling
- Lokala överenskommelser
- Lokaler till civilsamhällsaktörer

Fördelning av föreningsbidrag och avtal gällande IOP beslutas av stadsdelsnämnden. Resterande samverkansformer med civilsamhället beslutas enligt förvaltningens delegationsordning.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning har även en roll som samordnare för civilsamhällsfrågor vars uppdrag är att stärka kommunikation och samarbete mellan stadsdelsförvaltningen och civilsamhällsaktörer. Rollen uppkom efter en medborgardialog i Rågsved 2021 där det fanns tydliga önskemål från lokala föreningar, civilsamhällsaktörer och engagerade invånare om att få vägledning, stöd och dialog med stadsdelsförvaltningen.

3.1 Demokrativillkor

En förutsättning för en möjlig samverkan med stadsdelsförvaltningen är att lokala föreningar och civilsamhällsaktörer uppfyller demokrativillkoren. Det innebär att en förening eller civilsamhällsaktör har en verksamhet inom ramen för samhällets grundläggande värderingar om respekt för alla människors lika värde och rättigheter. Stadsdelsförvaltningen samverkar inte med föreningar eller civilsamhällsaktörer som har odemokratiska värderingar eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Demokrativillkoren konkretiseras i Stockholms stads riktlinjer för förenings- och kulturstöd⁶ genom att bidrag inte ska lämnas till en förening eller organisation om den eller någon av dess företrädare, inom ramen för verksamheten:

1. Utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter,
2. Diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde.
3. Rättfärdigar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. Motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Demokrativillkoren gäller inte enbart föreningsbidrag utan alla former av samverkan med det civila samhället. Samverkan med civilsamhällsaktörer förutsätter även en ömsesidig tillit. Skulle tilliten till stadsdelsförvaltningen skadas på grund av en civilsamhällsaktörs verksamhet kan stadsdelsförvaltningen välja att avbryta samverkan.

3.1.1 Otillåten påverkan och välfärdsbrott

Alla former av samverkan mellan det civila samhället och förvaltningen vilar på en ömsesidig respekt, transparens och rättssäkerhet. För att värna om dessa principer behöver stadsdelsförvaltningen aktivt arbeta för att förebygga och hantera risken för otillåten påverkan och välfärdsbrott.

Otillåten påverkan innebär att någon försöker påverka beslutsfattande, tjänstepersoners arbete eller andra aktörers agerande genom bland annat hot, trakasserier, mutor, påtryckningar och otillbörliga erbjudanden eller relationer. Välfärdsbrott innebär att en extern aktör exempelvis företag, organisation eller

privatperson otillbörligen utnyttjar medel från det allmänna för egen vinning. Risker för välfärdsbrott finns inom:

- Verksamhetsområden där enskilda beviljas stöd eller bidrag
- Stadens upphandlingar och inköp
- Felaktiga utnyttjanden av allmännyttiga tjänster såsom hyresrätter
- Tillstånd och tillsyn

Stadsdelsförvaltningen ska vara vaksam om dessa risker och säkerställa att samverkan med civilsamhället sker enligt rättssäkra former.⁷⁸

3.2 Nätverket för civilsamhället

Nätverket för civilsamhället startades under 2022 som en del av Platssamverkan Rågsveds långsiktiga vision om att *Rågsved ska vara en trygg och attraktiv stadsdel i en storstad full av möjligheter där barn och ungdomar har framtidstro och lyckas i skolan.*

Rågsveds nätverk för civilsamhället ”Vårt Rågsved” består av ett tjugotal föreningar och civilsammansaktörer som riktar sig till olika målgrupper. Dessa civilsammansaktörer har verksamhet i Rågsved och/eller i Vantör. Syftet med nätverket är att:

- Skapa kontakt med andra civilsammansaktörer i området
- Göra gemensamma insatser för att förbättra situationen i Rågsved
- Få information och ökad kunskap om hur en föreningsdriven verksamhet ska bedrivas
- Information om finansierings-, utvecklings- och samverkansmöjligheter
- Information om interna ansökningsmöjligheter inom nätverket

Nätverket samordnas av förvaltningens samordnare för civilsammansfrågor. Nätverksträffar sker fyra gånger om året, fördelat på två gånger per termin. Föreningar behöver delta i dessa nätverksmöten i en viss utsträckning för att kunna vara berättigade att söka resurser som hanteras inom nätverket.

⁷ Förvaltningens rutin mot otillåten påverkan, hot och våld hittas [här](#).

⁸ Stockholms stads intranät – välfärdsbrott hittas [här](#).

3.3 Kunskaps- och informationsutbyte

Förvaltningens samverkan med det civila samhället är viktig, då civilsamhällsaktörer sitter på värdefulla perspektiv och lokal kunskap från invånarna. Civilsamhället fungerar som en viktig kanal för att sprida information om förvaltningens verksamheter till stadsdelsområdets invånare. På så sätt verkar civilsamhället som en förlängning av förvaltningen och kan dela med sig av information till invånare som förvaltningen inte annars når. Denna samverkan möjliggör även för civilsamhällsaktörer att få värdefull information från förvaltningen om pågående utvecklingsfrågor, möjligheten till finansiering och samverkan.

Ett exempel på kunskaps- och informationsutbyte mellan förvaltningen och civilsamhället sker på nätverksmötena för civilsamhället. Då träffas representanter från förvaltningen och civilsamhället i Vantör för att diskutera gemensamma frågor men även dela med sig av information med varandra.

Ett annat exempel är att förvaltningen en gång om året anordnar ett dialogmöte med civilsamhället. Syftet är att samla politiker, tjänstepersoner och representanter från civilsamhällsorganisationer i hela stadsdelsområdet för att få ökad kunskap och kännedom om varandras uppdrag, förutsättningar och utmaningar. Det kan i sin tur främja och underlätta framtida samverkan.

3.4 Föreningsbidrag

Föreningar som är verksamma inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsområde har möjlighet att ansöka om föreningsbidrag under en tidsbegränsad period en gång om året. Inför varje ansökningsperiod anordnar stadsdelsförvaltningen informationsträffar om föreningsbidraget. Föreningar har möjlighet att söka om två olika typer av föreningsbidrag; verksamhetsstöd och aktivitetsstöd.

Stadsdelsnämndens riktlinjer för föreningsbidrag ligger till grund för detta arbete.⁹

3.4.1 Verksamhetsstöd

Verksamhetsstöd är en form av bidrag till lokala föreningars löpande verksamhet och fortlöpande kostnader. Bidrag i form av verksamhetsstöd kan beviljas för exempelvis men inte uteslutande:

- Lokalkostnader

⁹ Förvaltningens riktlinjer för föreningsstöd hittas [här](#).

- Hyreskostnader
- Arvode och löner
- Administrativa kostnader exempelvis kontorsmaterial, annonsering, telefoni och internet, bankkostnader eller tryckkostnader
- Regelbundna träffar, arrangemang eller utflykter
- Annan löpande verksamhet

3.4.2 Aktivitetsstöd

Aktivitetsstöd är en form av bidrag till lokala föreningars kortare och tillfälliga aktiviteter. Aktiviteten ska vara öppen för alla, såväl medlemmar som allmänhet och ska ske inom stadsdelsområdet. Aktivitetsstöd ges inte till löpande kostnader. Bidrag i form av aktivitetsstöd kan beviljas för exempelvis men inte uteslutande:

- Läger eller sommarkollo
- Lärhjälpen
- Sommartorg
- Trygghets- eller nattvandringar
- Utbildningar, kurser, föreläsningar eller workshops
- Studiebesök
- Andra tillfälliga träffar, arrangemang eller utflykter

3.5 Idéburet offentligt partnerskap (IOP)

Det finns för närvarande ingen särskild lag som reglerar IOP. Ett IOP ska vara förenligt med kommunallagen, upphandlingslagstiftningen samt EU:s statsstödsregler. Partnerskapet får bland annat inte omfatta verksamhet som ska upphandlas enligt upphandlingslagstiftningen.

Ideella föreningar och andra civilsamhällsorganisationer i stadsdelsområdet har möjlighet att samarbeta med stadsdelsförvaltningen genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Detta regleras dels i Stockholms stads riktlinjer och tillämpningsanvisningar för IOP och dels i stadsdelsförvaltningens lokala rutiner för arbetet med idéburet offentligt partnerskap.

Partnerskapet bygger på att en eller flera civilsamhällsaktörer och stadsdelsförvaltningen samverkar för att uppnå ett gemensamt allmännyttigt mål. Såväl stadsdelsförvaltningen som den civilsamhällsaktör som ingår IOP ska bistå med resurser. Det ska finnas ett ömsesidigt intresse av samverkan och tillit mellan parterna.

3.6 Uppdrag genom direktupphandling

Stadsdelsförvaltningen kan köpa tjänster av organisationer inom det civila samhället genom direktupphandling, förutsatt att det inte redan finns gällande avtal med andra leverantörer. Vid direktupphandling finns inga formella krav på hur upphandlingen ska genomföras. Det gör direktupphandling till en enklare process utan krav på till exempel annonsering. Direktupphandling regleras i 19 a kap. lagen om offentlig upphandling (LOU).

Direktupphandling kan användas i fyra situationer:

1. Om upphandlingens värde understiger direktupphandlingsgränsen.
2. När den upphandlande myndigheten får använda förhandlat förfarande utan förgående annonsering.
3. Om det finns synnerliga skäl.
4. Om ett akut behov uppstår på grund av överprövning

Den vanligaste grunden för direktupphandling inom förvaltningen är att värdet understiger direktupphandlingsgränsen.

Om direktupphandlingens värde understiger direktupphandlingsgränsen

Direktupphandlingsgränsen är den lagstadgade beloppsgräns som avgör när en upphandlande myndighet får göra direktupphandling. Sedan den 1 januari 2024 är direktupphandlingsgränsen för köp av varor och tjänster 700 000 kr. För sociala tjänster och andra särskilda tjänster är gränsen 8 109 450 kr. Det innefattar till exempel tjänster som tillhandahålls av ungdomsorganisationer och andra medlemsorganisationer.¹⁰

Om upphandlingens beräknade värde understiger direktupphandlingsgränsen är det tillåtet att genomföra en direktupphandling, förutsatt att det inte redan finns gällande avtal med andra leverantörer för motsvarande tjänst eller vara.

Utöver lagens bestämmelser ska stadsdelsförvaltningens lokala riktlinjer följas.¹¹ Enligt dessa ska alla direktupphandlingar som överstiger 30 000 kronor konkurrensutsättas, även om värdet ligger under direktupphandlingsgränsen.

¹⁰ Vilka tjänster som omfattas av den högre direktupphandlingsgränsen regleras i bilaga 2, Förteckning över sociala tjänster och andra särskilda tjänster, till LOU.

¹¹ Ni hittar förvaltningens riktlinjer för direktupphandling [här](#).

De upphandlingsrättsliga principerna

Vid direktupphandling ska förvaltningen alltid utgå från de grundläggande upphandlingsprinciperna: likabehandling, icke-diskriminering, öppenhet, ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Reserverade upphandlingar

Stadsdelsförvaltningen kan köpa tjänster av organisationer inom det civila samhället över direktupphandlingsgränsen genom att göra en så kallad reserverad upphandling. Det innebär att endast idéburna organisationer som uppfyller vissa kriterier får delta i upphandlingen.

För att en organisation ska kunna delta i en reserverad upphandling krävs att följande villkor är uppfyllda:

- Organisationen ska vara idéburen och ha ett allmännyttigt syfte som bidrar till att uppnå ändamålet med den tjänst som upphandlas.
- Organisationen får inte göra värdeöverföringar till andra än idéburna organisationer eller till forskning.
- Staten, en region eller en kommun får inte ha ett rättsligt bestämmande inflytande över organisationen.

Möjligheten att reservera en upphandling gäller för vissa sociala tjänster och andra särskilda tjänster som anges i bilaga 2 till LOU, till exempel tjänster inom hälso- och sjukvård, utbildning och socialt stöd.

3.7 Lokala överenskommelser

En lokal överenskommelse används för att skapa ett ramverk för en bred och övergripande samverkan mellan förvaltningen och en eller flera civilsamhällsaktörer. Överenskommelsen har inga krav på en specifik eller avgränsad verksamhet utan grundar sig i en gemensam dialog och målsättning som har bestämts av samtliga parter. I den lokala överenskommelsen definieras samverkansgrund, ansvarsområden, kontaktpersoner och roller. Uppföljning och utvärdering av överenskommelsen sker utifrån behov från båda parter.

3.8 Lokaler till civilsamhället

Stadsdelsförvaltningen kan även tillhandahålla lokaler till civilsamhällsaktörer utifrån olika behov. I nuläget har civilsamhällsaktörer möjlighet att hyra lokaler på *Östberga*

kulturhus under vissa dagar och till ett subventionerat pris. I kommande *Allaktivitetshuset* som planeras i Rågsved till 2026 kommer det även finnas rum som civilsamhällsaktörer kan hyra till sina möten och verksamheter.

4. Uppföljning

Som en del av det systematiska förbättringsarbetet ska stadsdelsförvaltningen årligen följa upp samverkan med civilsamhället. Detta för att säkerställa att samverkan mellan stadsdelsförvaltningen och civilsammanshallsaktörer sker enligt avtal, erhåller kvalitet och följer måluppfyllelse. I stadsdelsnämndens *lokala riktlinjer för föreningsbidrag* och *rutin för idéburen offentligt partnerskap (IOP)* finns arbetssätt för uppföljning beskrivna. I övriga samverkansformer finns inga satta uppföljningsrutiner utan görs utifrån behov och överenskommelser med civilsammanshallsaktörer.

I syfte att få en övergripande bild av vilka samarbeten som finns mellan stadsdelsförvaltningen och civilsamhället ska en årlig uppföljning göras i en *civilsammanshallsberättelse* som ingår i stadsdelsnämndens verksamhetsberättelse.

Avsikten är att sammanfatta de aktiviteter och verksamheter som stadsdelsförvaltningen och civilsamhället genomfört under året, lyfta goda exempel och erfarenheter av denna samverkan samt utvecklingsmöjligheter.

Civilsammanshallsberättelsen ska även analysera om stadsdelsförvaltningen når förvaltningens mål för samverkan med civilsamhället.

Civilsammanshallsberättelsen görs årligen och ska biläggas till stadsdelsförvaltningens verksamhetsberättelse.